

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2021-2023**

**Powiatowy Ośrodek Pieczy Zastępczej w Lubinie
2021 rok**

Spis treści

I	Wstęp.....	3
II	Podstawa prawna opracowania Programu.....	3
III	Charakterystyka pieczy zastępczej.....	4
IV	Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Lubińskim.....	6
V	Instytucjonalna piecza zastępcza w Powiecie Lubińskim.....	11
VI	Analiza SWOT.....	13
VII	Szkolenia, grupy wsparcia oraz poradnictwo dla rodzin zastępczych, rodziców biologicznych oraz wychowanków pieczy zastępczej.....	15
VIII	Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.....	17
IX	Usamodzielnienia.....	19
X	Limit zawodowych rodzin zastępczych w latach 2021-2023.....	20
XI	Wnioski.....	20
XII	Cele i kierunki działania Programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023.....	21
XIII	Beneficjenci Programu.....	26
XIV	Realizatorzy Programu.....	26
XV	Źródła finansowania Programu.....	26
XVI	Monitoring i ewaluacja Programu.....	27
XVII	Spis tabel.....	28
XVIII	Spis wykresów.....	28

I. Wstęp

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie tymczasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności dorastania w rodzinach biologicznych. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Piecza zastępcza jest instytucją prawa rodzinnego. Ustanawiana jest w przypadku braku możliwości sprawowania opieki nad dziećmi przez rodziców. Celem pieczy zastępczej jest zapewnienie tymczasowej opieki nad dzieckiem w sytuacji kryzysowej. W przypadku, kiedy przeszkody w sprawowaniu opieki są trwałe, a rodzice zostają pozbawieni władzy rodzicielskiej podejmuje się procedurę przysposobienia dziecka.

Powiatowy Program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023 zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie Powiatu Lubińskiego w latach 2018-2020 oraz kierunki działań i zakres prowadzonej działalności na rzecz rozwoju systemu pieczy zastępczej w Powiecie, które są spójne z założeniami Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubińskim na lata 2017-2023.

Przedstawiony Program jest kontynuacją działań podjętych w dotychczas obowiązującym w powiecie Programie rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020, którego monitoring co roku dokonywany jest w sprawozdaniach z działalności Powiatowego Ośrodka Pieczy Zastępczej w Lubinie oraz efektów pracy Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Niniejszy Program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu dotychczasowych działań, ustaleniu priorytetów po 3 latach trwania poprzedniego Programu, zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Lubińskim, a także ustala limit rodzin zastępczych zawodowych na kolejne 3 lata.

II. Podstawa prawna opracowania Programu

Program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023 sporządzony został w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.) oraz Powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lubińskim na lata 2017-2023. Innymi aktami prawnymi niezbędnymi do realizacji Programu są:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920);
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 292, poz.1720);

- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 03.08.2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r., poz. 954);
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359);
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
- Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku (Dz. U. Nr 120 z 1989 r., poz. 526).

III. Charakterystyka pieczy zastępczej

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Ma ona charakter tymczasowy i w pierwszej kolejności zapewnia realizację planu pracy z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny, a gdy jest to niemożliwe, dążenie do przysposobienia dziecka. W przypadku braku możliwości powrotu pod opiekę rodziców biologicznych bądź adopcji należy zapewnić dziecku opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Głównym zadaniem opiekunów zastępczych, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, jest przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych.

Pieczka zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. Rodzina zastępcza:
 - a) spokrewniona;
 - b) niezawodowa;
 - c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna.
2. Rodzinny dom dziecka.

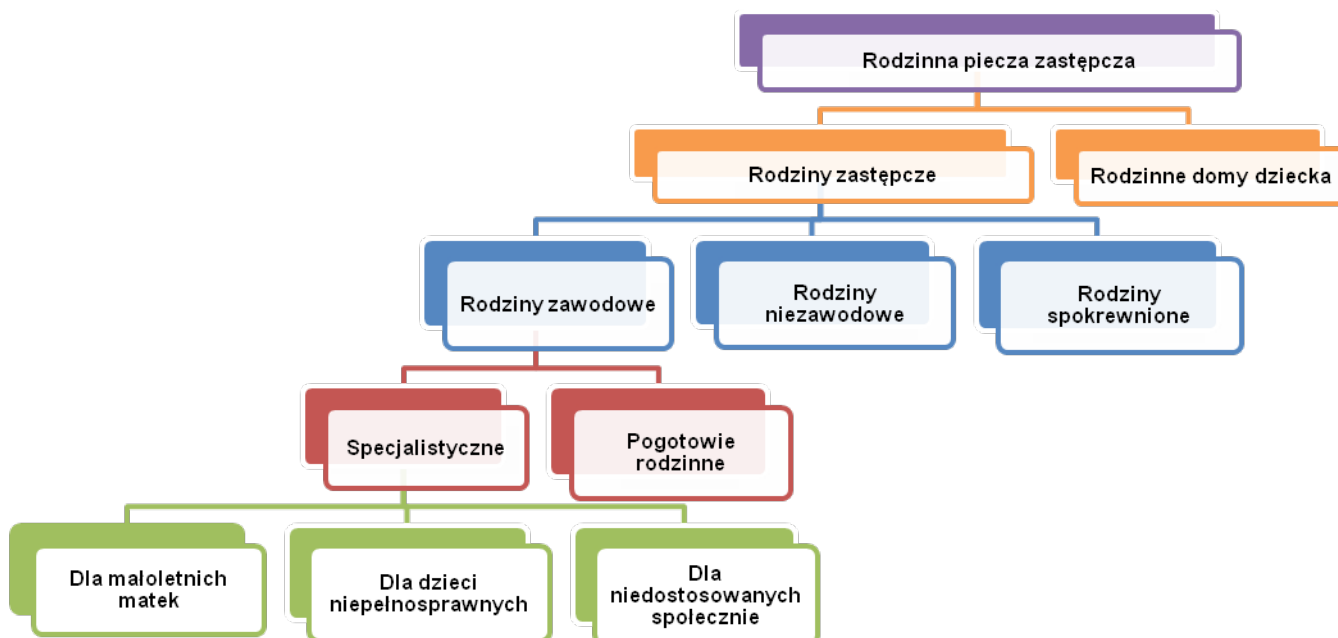
Instytucjonalna pieczka zastępcza prowadzona jest w formie:

1. Placówki opiekuńczo-wychowawczej typu:
 - a) socjalizacyjnego;
 - b) interwencyjnego;
 - c) specjalistyczno-terapeutycznego;
 - d) rodzinnego.
2. Regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
3. Interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Graficzny schemat rodzinnych oraz instytucjonalnych form pieczy zastępczej zobrazony został na Wykresach Nr 1 i Nr 2

Wykres Nr 1

Struktura opieki nad dzieckiem umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej

Źródło: Opracowanie własne POPZ w Lubinie

Wykres Nr 2

Struktura opieki nad dzieckiem umieszczonym w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Źródło: Opracowanie własne POPZ w Lubinie

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Lubińskiego umieszczonych było ogółem 286 wychowanków, w tym:

- w rodzinnej pieczy zastępczej – 221 wychowanków;
- w instytucjonalnej pieczy zastępczej – 65 wychowanków.

IV. Rodzinna piecza zastępcza w Powiecie Lubińskim

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. na terenie Powiatu Lubińskiego funkcjonowały 144 rodzinne formy pieczy zastępczej, w tym:

- 107 rodzin zastępczych spokrewnionych,
- 33 rodziny zastępcze niezawodowe,
- 2 rodziny zastępcze zawodowe,
- 2 rodzinne domy dziecka.

W latach 2018-2020 można zaobserwować stały wzrost liczby dzieci umieszczanych w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Analiza danych pokazuje także, iż nieznacznie zwiększa się liczba osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą. Zdecydowaną większość pośród rodzinnych form pieczy zastępczej stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, tworzone przez dziadków bądź rodzeństwo. Sporym problemem dla rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Lubińskiego jest w dalszym ciągu niewystarczająca liczba kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej czy zawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, mimo iż coraz więcej dzieci trafia do tych właśnie form rodzinnej pieczy zastępczej. Najbardziej zauważalny wzrost dotyczy dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych zawodowych.

Szczegółowe informacje dotyczące liczby rodzinnych form pieczy zastępczej funkcjonujących w latach 2018-2020 na terenie powiatu oraz liczby tworzonych nowych rodzin zastępczych przedstawione zostały w Tabelach Nr 1 i Nr 2.

Tabela Nr 1

Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej oraz wychowanków rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie Powiatu Lubińskiego w latach 2018-2020

Formy rodzinnej pieczy zastępczej	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe	Rodzinne domy dziecka	OGÓŁEM
Rok	2018				
Liczba rodzin zastępczych	126	39	2	2	169
Liczba dzieci	164	53	8	24	249
Rok	2019				
Liczba rodzin zastępczych	122	46	3	2	173
Liczba dzieci	163	54	13	30	260
Rok	2020				
Liczba rodzin zastępczych	119	41	3	2	165
Liczba dzieci	163	59	18	27	267

Źródło: Dane własne POPZ w Lubinie

Tabela Nr 2

Liczba nowo powstałych rodzin zastępczych oraz liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach w latach 2018-2020

Rok	Liczba rodzin zastępczych powstałych w ciągu roku	Liczba dzieci
2018	32	64
2019	22	47
2020	17	50

Źródło: Dane własne POPZ w Lubinie

Rodzinne formy pieczy zastępczej swoim zasięgiem obejmują teren całego Powiatu Lubińskiego, zarówno gminy miejskie, jak i wiejskie. Najwięcej rodzin zastępczych, tj. 104 rodziny, co stanowi 72,2% ogółu, w 2020 r. zamieszkiwało na terenie Miasta Lubina, natomiast najmniej rodzin zastępczych (7 rodzin, co stanowi 4,9% ogółu) funkcjonowało w Gminie Ścinawa. Strukturę rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Lubińskiego ze względu na miejsce zamieszkania przedstawia Tabela Nr 3.

Tabela Nr 3

Struktura rodzin zastępczych w poszczególnych gminach Powiatu Lubińskiego wg stanu na dzień 31.12.2020 r.

Forma pieczy zastępczej	Miasto Lubin		Gmina Lubin		Miasto i Gmina Ścinawa		Gmina Rudna	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
Spokrewnione	77	105	18	22	5	7	7	11
Niezawodowe	26	38	5	6	1	1	1	1
Zawodowe	1	5	0	0	1	7	0	0
Rodzinny dom dziecka	0	0	1	9	0	0	1	9
OGÓŁEM	104	148	24	37	7	15	9	21

Źródło: Dane własne POPZ w Lubinie

W ubiegłym roku w rodzinnych formach pieczy zastępczej funkcjonujących na terenie Powiatu Lubińskiego, na mocy zawartych porozumień między powiatami, umieszczonych było 25 wychowanków pochodzących z terenu innych powiatów. Szczegółowe dane w powyższym zakresie przedstawione zostały w Tabeli Nr 4.

Tabela Nr 4

Dzieci pochodzące z terenu innych powiatów umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Lubińskiego w 2020 r.

Lp.	Powiat/Gmina	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1.	Powiat Legnicki	1	1
2.	Powiat Polkowicki	5	6
3.	Powiat Bolesławiecki	2	2
4.	Powiat Zgorzelecki	2	3
5.	Powiat Lubański	1	1
6.	Powiat Średzki	1	2
7.	Powiat Ostródzki	1	2
8.	Miasto Legnica	1	1

9.	Miasto Warszawa	1	1
10.	Miasto Katowice	1	1
11.	Gmina Miejska Włocławek	1	2
12.	Miasto Jelenia Góra	2	3
OGÓŁEM		19	25

Źródło: PCPR w Lubinie

Ponadto w 2020 r. 33 wychowanków pochodzących z terenu Powiatu Lubińskiego przebywało w rodzinnych formach pieczy zastępczej funkcjonujących na terenie innych powiatów, co obrazuje Tabela Nr 5.

Tabela Nr 5

Dzieci pochodzące z Powiatu Lubińskiego umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w 2020 r.

Lp.	Powiat/Gmina	Ilość rodzin	Ilość dzieci
1.	Miasto Wrocław	1	1
2.	Miasto Legnica	1	1
3.	Powiat Legnicki	2	3
4.	Powiat Złotoryjski	1	1
5.	Powiat Człuchowski	1	1
6.	Powiat Polkowicki	4	6
7.	Powiat Głogowski	2	4
8.	Powiat Sieradzki	1	2
9.	Powiat Leszczyński	1	1
10.	Powiat Wrocławski	2	2
11.	Miasto Szczecin	1	1
12.	Miasto Warszawa	1	1
13.	Powiat Rawicki	1	2
14.	Powiat Cieszyński	1	1
15.	Powiat Jaworski	1	2
16.	Miasto Poznań	1	1
17.	Miasto Bydgoszcz	1	1
18.	Powiat Kłodzki	1	1
19.	Miasto Toruń	1	1
OGÓŁEM		25	33

Źródło: PCPR w Lubinie

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w rodzinnych formach pieczy zastępczej przebywało ogółem 221 wychowanków w wieku od 2 miesięcy do 24 lat pozbawionych opieki rodziców naturalnych, w tym:

- 145 wychowanków w rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- 46 wychowanków w rodzinach zastępczych niezawodowych,
- 12 wychowanków w rodzinach zastępczych zawodowych,
- 18 wychowanków w rodzinnym domu dziecka.

Największą liczbę wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej stanowi grupa dzieci w wieku szkoły podstawowej, tj. od 7 do 13 lat. Na przełomie lat 2018-2020 było ich aż 203. Najmniej wychowanków, tj. 75 dzieci uplasowało się w przedziale wiekowym od 4 do 6 lat. Warto nadmienić, iż rośnie liczba małych dzieci, w tym noworodków i niemowląt, umieszczanych w rodzinnych

formach pieczy zastępczej. Liczba pełnoletnich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej od dwóch lat utrzymuje się na względnie stałym poziomie.

Szczegółową analizę danych dotyczących wieku wychowanków umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020 obrazuje Tabela Nr 6 oraz Wykres Nr 3.

Tabela Nr 6

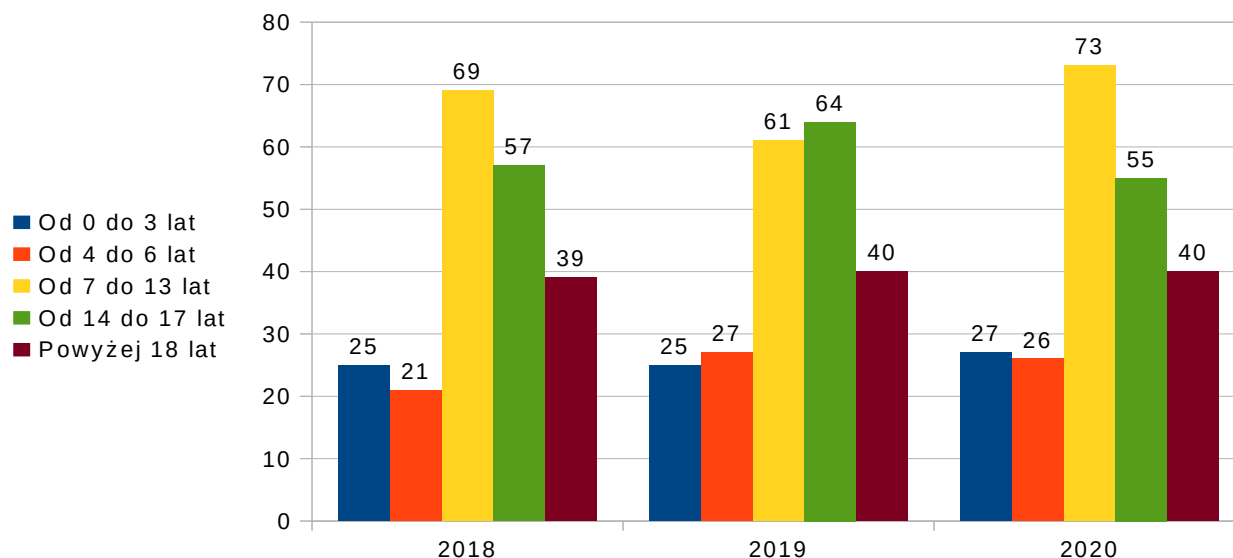
Wiek wychowanków umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020

Wiek dziecka	Liczba dzieci wg stanu na ostatni dzień roku		
	2018	2019	2020
Od 0 do 3 lat	25	25	27
Od 4 do 6 lat	21	27	26
Od 7 do 13 lat	69	61	73
Od 14 do 17 lat	57	64	55
Powyżej 18 lat	39	40	40

Źródło: Dane własne POPZ w Lubinie

Wykres Nr 3

Wiek wychowanków umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020

Źródło: Dane własne POPZ w Lubinie

W 2020 r. na podstawie prawomocnych postanowień Sądu do rodzinnych form pieczy zastępczej skierowano 50 wychowanków, w tym:

- 17 dzieci do rodzin zastępczych spokrewnionych,
- 13 dzieci do rodzin zastępczych niezawodowych,
- 9 dzieci do rodzin zastępczych zawodowych,
- 11 dzieci do rodzinnych domów dziecka.

Wśród najczęstszych powodów, dla których sądy podejmują decyzję o umieszczeniu dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej, figurują uzależnienia rodziców biologicznych od alkoholu lub substancji psychoaktywnych, a także niezaradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Dane dotyczące przyczyn umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w latach 2018-2020 obrazuje Tabela Nr 7.

Tabela Nr 7

Przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

Przyczyna umieszczenia w pieczy	Liczba dzieci wg stanu na ostatni dzień roku		
	2018	2019	2020
Sieroctwo	10	14	11
Pólsieroctwo	15	14	11
Niepełnosprawność rodziców	2	2	2
Choroba rodziców	7	6	12
Uzależnienia (alkohol/narkotyki)	87	83	102
Niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	77	80	71
Przemoc w rodzinie	4	7	5
Nieletnie matki	1	1	0
Pobyt za granicą	8	10	7
RAZEM	211	217	221

Źródło: Dane własne POPZ w Lubinie

W minionym roku kalendarzowym 46 wychowanków opuściło rodzinną pieczę zastępczą, w tym:

- 9 dzieci zostało przysposobionych,
- 12 dzieci powróciło do rodziny naturalnej,
- 10 dzieci zostało umieszczonych w innych formach pieczy zastępczej,
- 13 wychowanków osiągnęło pełnoletność i usamodzielniało się,
- 1 dziecko wraz z rodziną zastępczą wyprowadziło się poza teren Powiatu Lubińskiego,
- 1 pełnoletni wychowanek opuścił pieczę zastępczą i został umieszczony w DPS.

Z przedstawionych danych wynika, że zwiększa się odsetek dzieci objętych systemem pieczy zastępczej z możliwością powrotu do rodziców biologicznych. W roku 2020 liczba dzieci powracających do rodzin naturalnych wzrosła sześciokrotnie w porównaniu do roku 2018. W sytuacji gdy dziecko, z różnych powodów nie może wrócić pod opiekę rodziców, należy dążyć do uregulowania jego sytuacji prawnej, a w konsekwencji zgłosić je do ośrodka adopcyjnego celem znalezienia rodziny adopcyjnej. W przypadku braku możliwości powrotu dziecka pod opiekę rodziców biologicznych oraz niemożności przysposobienia, należy wspierać rodziny zastępcze w sprawowaniu pieczy zastępczej nad wychowankami do czasu ich usamodzielnienia. W latach 2018-2020 liczba wychowanków opuszczających rodzinną pieczę zastępczą i rozpoczynających proces usamodzielnienia się utrzymywała się na stałym poziomie, tj. 13 osób.

Powody opuszczania przez wychowanków rodzinnych form pieczy zastępczej w latach 2018-2020 przedstawiono w Tabeli Nr 8.

Tabela Nr 8

Powody opuszczania pieczy zastępczej

Powody opuszczenia pieczy zastępczej	Liczba dzieci		
	2018	2019	2020
Rozwiązanie rodziny zastępczej poprzez umieszczenie w innej pieczy zastępczej	9	5	10
Powrót do rodziców biologicznych	2	9	12
Przysposobienie	11	15	9
Usamodzielnienie	13	13	13
Zmiana miejsca zamieszkania	3	1	1
Inne	-	-	1

Źródło: Dane własne POPZ w Lubinie

V. Instytucjonalna piecza zastępcza w Powiecie Lubińskim

Na terenie Powiatu Lubińskiego, według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., funkcjonowały 4 całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze:

1. Powiatowe Centrum Opieki i Wychowania w Lubinie:
 „Srebrny Pałac” przy ul. Wierzbowej 72a;
 „Wrzosowa Kraina” przy ul. Bilińskiego 2;
 „Dolina Budziszyska” przy ul. Budziszyskiej 6B;
2. Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego „Bajka” w Lubinie przy ul. Miedzianej 29/2;
3. Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego „Przystań” w Składowicach 6;
4. Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego „Przyszłość” w Raszówce przy ul. Bema 20.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. w wymienionych powyżej Placówkach umieszczonych było ogółem 65 wychowanków, w tym:

- w PCOiW w Lubinie – 39 wychowanków,
- w POW typu rodzinnego „Bajka” w Lubinie – 10 wychowanków,
- w POW typu rodzinnego „Przystań” w Składowicach – 8 wychowanków,
- w POW typu rodzinnego „Przyszłość” w Raszówce – 8 wychowanków.

Uwaga:

Zwiększenie liczby wychowanków w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego „Bajka” w Lubinie nastąpiło za zgodą dyrektora Placówki oraz na podstawie zezwolenia Wojewody Dolnośląskiego, zgodnie z art. 76 ust. 4 lit. a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Szczegółowa liczba wychowanków umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej przedstawiona została w Tabeli Nr 9.

Tabela Nr 9

Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Powiat Lubiński w latach 2018-2020 wg stanu na ostatni dzień roku

Placówka	Lata		
	2018	2019	2020
Powiatowe Centrum Opieki i Wychowania w Lubinie	41	35	39
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu Rodzinnego „Bajka” w Lubinie	9	9	10
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu Rodzinnego „Przystań” w Skłodowicach	10	8	8
Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu Rodzinnego „Przyszłość” w Raszówce	10	10	8
OGÓŁEM:	70	62	65

Źródło: Dane własne POPZ w Lubinie

W roku 2020, z uwagi na brak miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej na terenie Powiatu Lubińskiego, zaszła konieczność umieszczenia czwórki dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów, co obrazuje Tabela Nr 10. Jedno dziecko decyzją sądu powróciło pod opiekę matki biologicznej, natomiast troje wychowanków (rodzeństwo) po upływie trzech miesięcy zostało umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie Powiatu Lubińskiego, w której przebywa do dnia dzisiejszego.

Tabela Nr 10

Dzieci z terenu Powiatu Lubińskiego umieszczone w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej poza terenem powiatu w 2020 r.

Lp.	Placówka opiekuńczo-wychowawcza	Liczba dzieci
1.	Dom Dziecka w Gostyniu	3
2.	Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych "Dom nad Baryczą" w Krośnicach	1

Źródło: PCPR w Lubinie

W 2020 r. do placówek opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Powiat Lubiński skierowano 35 wychowanków, w tym:

- do PCOiW w Lubinie – 30 dzieci,
- do POW typu rodzinnego „Bajka” w Lubinie – 5 dzieci,
- w POW typu rodzinnego „Przystań” w Skłodowicach – 0 dzieci,
- w POW typu rodzinnego „Przyszłość” w Raszówce – 0 dzieci.

Jednocześnie w okresie sprawozdawczym 32 podopiecznych opuściło instytucjonalne formy pieczy zastępczej, w tym:

- PCOiW w Lubinie – 26 wychowanków, tj. 2 wychowanków powróciło do rodzin naturalnych, 13 wychowanków umieszczono w rodzinnych formach pieczy zastępczej, 11 wychowanków osiągnęło pełnoletność i usamodzielniało się,

- POW typu rodzinnego „Bajka” w Lubinie – 4 wychowanków, którzy zostali umieszczeni w rodzinnych formach pieczy zastępczej,
- POW typu rodzinnego „Przyszłość” w Skłodowicach – 0 wychowanków,
- POW typu rodzinnego „Przystań” w Raszówce – 2 wychowanków, z czego 1 wychowanek został przysposobiony oraz 1 wychowanek osiągnął pełnoletność i usamodzielniał się.

VI. Analiza SWOT

Analiza SWOT służy przedstawieniu strategicznych czynników decydujących o potencjale systemu oraz wpływających na możliwości jego rozwoju. Jako jedno z wielu narzędzi została wykorzystana do opracowania niniejszego Programu przy uwzględnieniu:

- **Mocnych stron** (*strengths*) – zalet, atutów systemu pieczy zastępczej, wszelkich zasobów możliwych do wykorzystania w celu jego wzmocnienia i rozwoju;
- **Słabych stron** (*weaknesses*) – ograniczeń, barier systemu pieczy zastępczej, utrudniających skuteczne działanie;
- **Szans** (*opportunities*) – istniejących lub przewidywanych zjawisk, procesów, tendencji występujących w systemie pieczy zastępczej, które mogą stanowić okazję do korzystnych zmian w analizowanym obszarze;
- **Zagrożeń** (*threats*) – istniejących lub przewidywanych zjawisk, procesów, tendencji występujących w systemie pieczy zastępczej, które utrudniają funkcjonowanie systemu, stanowią przeszkodę w jego rozwoju.

Tabela Nr 11

Analiza SWOT- piecza zastępcza w Powiecie Lubińskim

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1) Wykwalifikowana i doświadczona kadra POPZ;	1) Niewystarczająca liczba kandydatów chętnych do tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej;
2) Współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i innymi instytucjami zajmującymi się problematyką związaną z opieką nad dzieckiem i rodziną;	2) Niewystarczająca ilość profesjonalnych form rodzinnej pieczy zastępczej, tj. rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka;
3) Objęcie wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wszystkich funkcjonujących na terenie powiatu rodzin zastępczych;	3) Niewystarczający poziom wymiany informacji i doświadczeń oraz wypracowania wspólnych działań przez instytucje pracujące na rzecz dziecka i rodziny;
4) Uprawnienie do kompleksowego działania w sferze szkoleń i kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze;	4) Niewielka ilość organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie;
5) Organizacja bezpłatnych szkoleń i poradnictwa specjalistycznego dla funkcjonujących rodzin zastępczych i wychowanków pieczy zastępczej;	5) Brak lokali socjalnych lub komunalnych na terenie gmin dla usamodzielniających się wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
6) Możliwość korzystania z programów wspierających obszar pieczy zastępczej;	6) Niedostateczna ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu ustawy o wpiętraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
7) Funkcjonowanie dwóch rodzinnych domów dziecka;	7) Niskie uposażenia pracowników zatrudnionych w sektorze pomocy społecznej;
8) Funkcjonowanie dwóch rodzin zastępczych zawodowych;	
9) Funkcjonowanie trzech placówek	

- opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 10) Funkcjonowanie dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i jednej placówki opiekuńczo-wychowawczej łączącej zadania socjalizacyjnej i interwencyjnej;
 - 11) Program „500+”;
 - 12) Stała współpraca z sądami, ośrodkami pomocy społecznej, ośrodkami adopcyjnymi, ośrodkami zdrowia, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, PCPR;
 - 13) Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez kampanie społeczne;
 - 14) Zatrudnianie 11 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
 - 15) Wspieranie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielniania.

- 8) Niewystarczająca liczba specjalistów z zakresu psychiatrii dziecięcej;
- 9) Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach zagrożonych patologiami społecznymi;
- 10) Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza i postępująca degradacja wartości rodziny;
- 11) Opór przed szukaniem pomocy i korzystaniem z poradnictwa specjalistycznego.

SZANSE

- 1) Pozyskiwanie środków finansowych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego ze źródeł zewnętrznych;
- 2) Skuteczne pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych;
- 3) Usprawnianie systemu pieczy zastępczej;
- 4) Zatrudnienie większej liczby specjalistów do pracy z osobami sprawującymi pieczę zastępczą;
- 5) Efektywna współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz pomocy dziecku i rodzinie;
- 6) Wspieranie działań pracowników POPZ przez specjalistów: psychologa, prawnika, pedagoga, psychoterapeutę;
- 7) Wzrost świadomości społecznej w zakresie pieczy zastępczej i pomocy społecznej;
- 8) Identyfikacja władz lokalnych z problemami społecznościami.

ZAGROŻENIA

- 1) Ubożenie i rozwarstwienie społeczeństwa;
- 2) Niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 3) Postępujący kryzys rodziny i postaw rodzicielskich powodujący bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- 4) Wypalenie zawodowe osób sprawujących pieczę zastępczą;
- 5) Problemy wychowawcze występujące u wychowanków pieczy zastępczej;
- 6) Wzrost kosztów utrzymania rodzin zastępczych;
- 7) Brak gotowości współpracy ze strony rodzin znajdujących się w kryzysie;
- 8) Negatywny obraz rodzin zastępczych w mediach;
- 9) Opieszałość sądów przy regulowaniu sytuacji prawnej dzieci;
- 10) Ograniczone środki finansowe w jednostkach samorządu terytorialnego na działania związane z rozwojem pieczy zastępczej;
- 11) Niesprawny system prawny pieczy zastępczej;
- 12) Biurokracja;
- 13) Przyzwolenie społeczne na zjawisko przemocy w rodzinie;
- 14) Osłabienie pozycji autorytetu i systemu wartości;
- 15) Powrót osób opuszczających pieczę zastępczą do środowiska rodzinnego dotkniętego patologią społeczną;
- 16) Niewystarczające wsparcie dla osób opuszczających pieczę zastępczą;
- 17) Przedłużająca się sytuacja związana z pandemią COVID-19 oraz wynikające z niej ograniczenia.

Źródło: Opracowanie własne POPZ w Lubinie

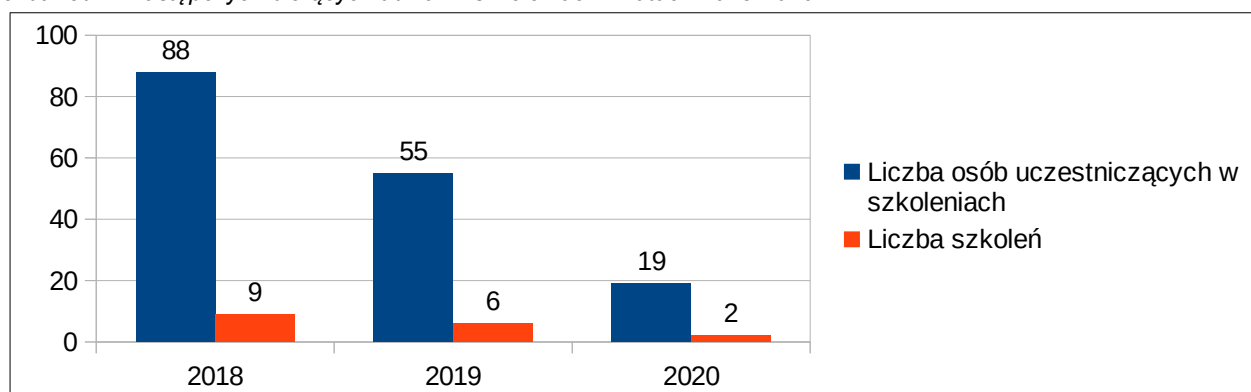
VII. Szkolenia, grupy wsparcia oraz poradnictwo dla rodzin zastępczych, rodziców biologicznych oraz wychowanków pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej należy zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.

Ogółem w latach 2018-2020 przeprowadzono 17 szkoleń dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, w których łącznie udział wzięły 162 osoby, co obrazuje Wykres Nr 4.

Wykres Nr 4

Liczba rodzin zastępczych biorących udział w szkoleniach w latach 2018-2020

Źródło: Dane własne POPZ w Lubinie

Tematyka szkoleń organizowanych w latach 2018-2020 przez Powiatowy Ośrodek Pieczy Zastępczej w Lubinie dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą dostosowana była do potrzeb zgłaszanych przez rodziny zastępcze oraz obejmowała m.in. następujące zagadnienia:

- a) Profilaktyka uzależnień,
- b) Potrzeby rozwojowe dzieci oraz wyrównywanie braków,
- c) Rozwiązywanie sytuacji kryzysowych i konfliktów w rodzinie,
- d) Udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej,
- e) Charakterystyczne problemy okresu adolescencji,
- f) Sposoby radzenia sobie z trudnościami wychowawczymi i zachowaniami destrukcyjnymi,
- g) Procedury postępowania adopcyjnego,
- h) Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie,
- i) Znaczenie rodziny biologicznej w życiu dziecka przebywającego w pieczy zastępczej,
- j) Stymulowanie rozwoju mowy.

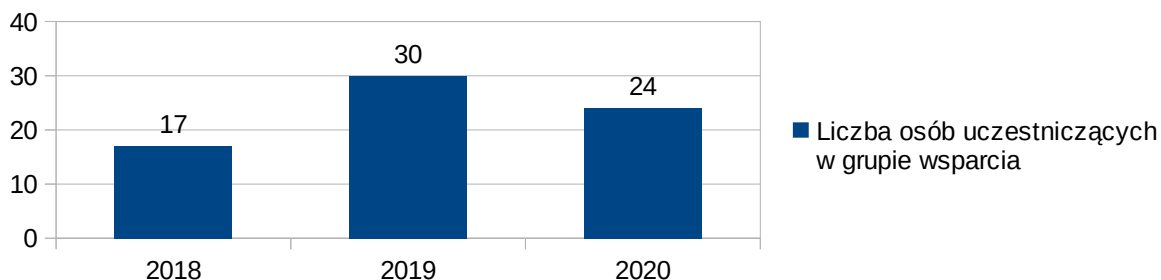
Ponadto Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w latach 2018-2020 zorganizował trzy szkolenia dla podopiecznych pieczy zastępczej, w których uczestniczyło 33 wychowanków. Zakres tematyczny szkoleń dotyczył następujących zagadnień:

- a) Profilaktyka uzależnień,
- b) Problemy okresu dojrzewania,
- c) Przeciwdziałanie zjawisku przemocy.

Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, w ramach prowadzonego poradnictwa specjalistycznego, zapewnił rodzicom biologicznym dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej możliwość udziału w spotkaniach grupy wsparcia. Celem zajęć jest przedstawienie właściwych postaw rodzicielskich oraz wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców, a w konsekwencji powrót dzieci do rodzin naturalnych. Szczegółowe dane dotyczące udziału rodziców biologicznych w spotkaniach grupy wsparcia zostały przedstawione na Wykresie Nr 5.

Wykres Nr 5

Liczba rodziców biologicznych uczestniczących w zajęciach grupy wsparcia w latach 2018-2020

Źródło: Dane własne POPZ w Lubinie

Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa zapewnia osobom sprawującym pieczę zastępczą, wychowankom pieczy zastępczej oraz rodzicom biologicznym dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, tj. psychologicznego i prawnego w siedzibie Powiatowego Ośrodka Pieczy Zastępczej w Lubinie. W latach 2018-2020 zainteresowanym osobom udzielono łącznie 466 porad. Szczegółowe informacje dotyczące liczby porad w ramach prowadzonego poradnictwa specjalistycznego przedstawiono w Tabeli Nr 12.

Tabela Nr 12

Liczba porad udzielonych w ramach poradnictwa specjalistycznego w latach 2018-2020

Rok	Rodzice zastępczy		Wychowankowie pieczy zastępczej		Rodzice biologiczni	
	Poradnictwo psychologiczne	Poradnictwo prawne	Poradnictwo psychologiczne	Poradnictwo prawne	Poradnictwo psychologiczne	Poradnictwo prawne
2018	33	16	18	0	5	0
2019	57	12	38	0	8	3
2020	138	12	119	0	7	0

Źródło: Dane własne POPZ w Lubinie

Wśród najczęściej zgłaszanych przez osoby korzystające z poradnictwa specjalistycznego problemów wymienić należy:

- a) problemy opiekuńczo-wychowawcze sprawiane przez wychowanków,
- b) niepowodzenia szkolne wychowanków,
- c) zaburzenia zachowania i emocji u wychowanków,
- d) niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziców biologicznych,
- e) nadużywanie alkoholu lub substancji psychoaktywnych,
- f) uzależnienie dzieci od współczesnych mediów, tj. Internetu, gier komputerowych, telefonów komórkowych,

- g) zaburzone relacje dzieci z rodzicami zastępczymi lub rodzicami biologicznymi,
- h) uzyskanie alimentów na rzecz dziecka i wszczynanie egzekucji komorniczych,
- i) postępowanie w sprawach spadkowych,
- j) uzyskanie pomocy w sporządzaniu wniosków o uregulowanie sytuacji prawnej dzieci,
- k) uzyskanie pomocy w sporządzaniu wniosków o przywrócenie władzy rodzicielskiej,
- l) ustalenie sposobu kontaktów rodziców biologicznych z dziećmi.

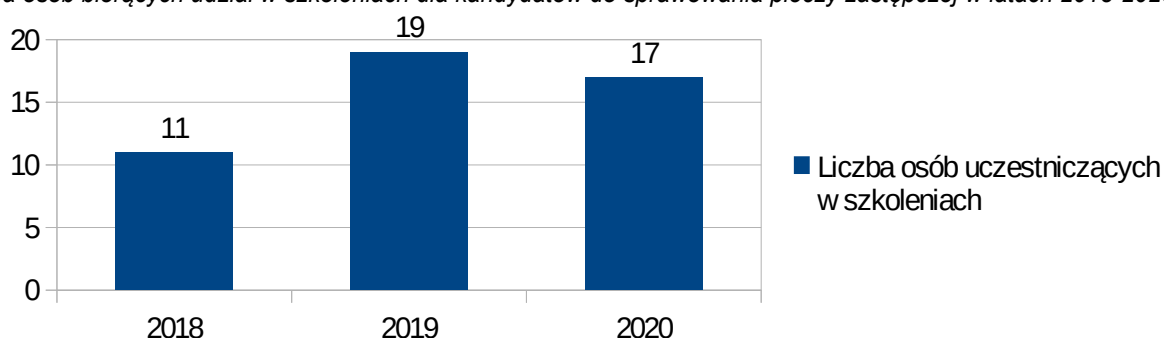
UWAGA: *Nadmienić należy, iż w roku 2020 w związku z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2, wywołującego chorobę COVID-19 oraz wprowadzanymi licznymi obostrzeniami mającymi na celu zapobiegania rozprzestrzeniania się wirusa, Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej miał znacznie ograniczone możliwości działania w zakresie prowadzenia szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych i kandydatów na rodziców zastępczych oraz poradnictwa specjalistycznego dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich podopiecznych oraz rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.*

VIII. Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

W latach 2018-2020 Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej organizował szkolenia dla kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla kandydatów na dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Szkolenia prowadzone były przez certyfikowanych trenerów w oparciu o program szkoleniowy "Rodzina" zatwierdzony przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. W zajęciach szkoleniowych w latach 2018-2020 udział wzięło łącznie 47 kandydatów do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej, co zostało przedstawione na Wykresie Nr 6.

Wykres Nr 6

Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej w latach 2018-2020

Źródło: Dane własne POPZ w Lubinie

Cykl szkoleniowy obejmował 80 godzin dydaktycznych, w tym kandydaci byli zobowiązani do odbycia 10-godzinnych zajęć praktycznych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Zakres tematyczny zajęć, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pacy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej, obejmował następujące zagadnienia:

1. Elementy prawa rodzinnego oraz zagadnienia z zakresu praw dziecka.
2. Regulacje prawne w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym:
 - a) zagadnienia organizacji opieki nad dzieckiem i możliwości uzyskania wsparcia w wychowaniu dzieci, w szczególności informacje o zadaniach i kompetencjach organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz powiatowego centrum pomocy rodzinie w sprawach dotyczących rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
 - b) zasady finansowania rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.
3. Wiedza na temat specyfiki pieczy zastępczej, jej celu i czasowego charakteru.
4. Wybrane elementy pedagogiki, psychologii rozwojowej i wychowawczej, z uwzględnieniem:
 - a) problemów dotyczących rozwoju dziecka wychowywanego poza rodziną naturalną,
 - b) wpływu sytuacji kryzysowych na dziecko i rodzinę,
 - c) wiedzy na temat więzi, ich budowania i znaczenia w życiu dziecka,
 - d) występowania przemocy w rodzinie,
 - e) efektywnej komunikacji z dzieckiem oraz innymi uczestnikami procesu pieczy zastępczej, z uwzględnieniem rodziców biologicznych dziecka,
 - f) potrzeb edukacyjnych dzieci i sposobów wspierania dzieci w kompensowaniu opóźnień edukacyjnych i rozwijaniu zainteresowań.
5. Podstawy wiedzy o rozwoju fizjologicznym i zdrowiu dziecka, profilaktyce prozdrowotnej, objawach sygnalizujących choroby i postępowaniu w takich przypadkach.
6. Wiedza o wpływie środowiska, w którym dziecko się wychowuje, na jego rozwój i zachowanie.
7. Wiedza i umiejętności rozpoznawania indywidualnych potrzeb dziecka oraz oceny sytuacji dziecka.
8. Wiedza z zakresu organizacji pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
9. Organizowanie wspomaganie rozwoju dziecka z problemami emocjonalnymi i zaburzeniami zachowania.
10. Podstawowa wiedza o uzależnieniach i ich wpływie na dziecko i rodzinę, a także o rozpoznawaniu objawów występowania u dziecka uzależnień.
11. Wiedza o znaczeniu rodziny biologicznej w życiu dziecka oraz wskazówki do udziału rodziny zastępczej w planie pracy z rodziną biologiczną, prowadzonej przez asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, ze szczególnym uwzględnieniem kontaktów bezpośrednich i pośrednich z rodziną biologiczną oraz działań ukierunkowanych na

reintegrację rodziny biologicznej lub zapewnienie dziecku trwałego środowiska rodzinnego.

12. Wiedza na temat wpływu pieczy zastępczej na środowisko rodziny zastępczej ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci naturalnych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka i kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
13. Zapoznanie się z doświadczeniami wychowawczymi rodzin, które sprawują pieczę zastępczą, w formie praktyk w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.
14. Specyfika funkcjonowania rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka lub placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.
15. Wiedza o metodach postępowania z dzieckiem przejawiającym zaburzenia zachowania i trudności w funkcjonowaniu społecznym.
16. Doskonalenie umiejętności opiekuńczych, umiejętności radzenia sobie z trudnościami wychowawczymi oraz pokonywania trudności związanych z kompensacją opóźnień rozwojowych dziecka.
17. Wiedza o metodach i technikach stosowanych w pokonywaniu przez dziecko niepowodzeń szkolnych.
18. Metody przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

IX. Usamodzielnienia

Usamodzielnienie jest długotrwałym procesem wychowawczym, którego najważniejszym celem jest przygotowanie osoby usamodzielnianej do samodzielnego, odpowiedzialnego, dorosłego życia. Osobie pełnoletniej opuszczającej pieczę zastępczą przysługują następujące formy wsparcia:

- pomoc na kontynuowanie nauki,
- pomoc na usamodzielnienie,
- pomoc na zagospodarowanie.

Liczbę udzielonych osobom pełnoletnim opuszczającym pieczę zastępczą świadczeń w latach 2018-2020 oraz ich wartości kwotowe zostały przedstawione w Tabeli Nr 13, z której wynika, że w ubiegłym roku wzrosła liczba osób korzystających z pomocy na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie. Natomiast coraz mniej pełnoletnich wychowanków pobiera świadczenie na kontynuowanie nauki, co wiąże się z opuszczeniem pieczy zastępczej dopiero po zakończeniu określonego etapu kształcenia.

Tabela Nr 13

Liczba świadczeń wypłaconych osobom opuszczającym pieczę zastępczą w latach 2018-2020

Forma pomocy	Kontynuowanie nauki		Usamodzielnienie		Zagospodarowanie	
	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota	Liczba świadczeń	Kwota
2018	532	264 288,59	6	14 317,00	4	8 209,43

2019	414	210 920,57	5	29 676,00	2	3 400,00
2020	424	219 072,91	11	48 576,00	7	12 841,00

Źródło: PCPR w Lubinie

Warunkiem przyznania wskazanych form pomocy jest złożenie przez osobę usamodzielnianą wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, który wychowanek sporządza wraz z opiekunem usamodzielnienia przy wsparciu ze strony koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, biorąc pod uwagę sposób i formy:

- ✓ współdziałania i wspierania osoby usamodzielnianej w kontaktach z rodziną i środowiskiem,
- ✓ uzyskania wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej,
- ✓ pomoc w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego,
- ✓ pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- ✓ podjęcia zatrudnienia,
- ✓ pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń.

W latach 2018-2020 sporządzono łącznie 43 indywidualne programy usamodzielnienia.

X. Limit zawodowych rodzin zastępczych w latach 2021-2023

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. na terenie Powiatu Lubińskiego funkcjonowały dwie rodziny zastępcze zawodowe, w których umieszczonych było 12 wychowanków.

Mając na uwadze dążenie do rozwijania przede wszystkim rodzinnych form pieczy zastępczej ustala się następujący limit rodzin zastępczych zawodowych:

- w 2021 r. – 4 zawodowe rodziny zastępcze,
- w 2022 r. – 4 zawodowe rodziny zastępcze,
- w 2023 r. – 4 zawodowe rodziny zastępcze.

Założone limity mogą ulec zmianie w zależności od aktualnych potrzeb, liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz posiadanych środków finansowych.

XI. Wnioski

1. W realizacji założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej konieczne jest położenie nacisku na podejmowanie przez gminy działań na rzecz pracy z rodziną, a w konsekwencji utrzymanie dziecka w rodzinie biologicznej bądź umożliwiających powrót dziecka do rodziny naturalnej.

2. Równie ważne są wszelkie działania powodujące wzrost liczby rodzinnych form pieczy zastępczej, jako tych najbardziej przyjaznych dziecku.
3. W związku z licznymi sytuacjami wskazującymi na konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w trybie interwencyjnym istnieje pilna potrzeba tworzenia miejsc interwencyjnych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz zabezpieczenia miejsc w pogotowiach rodzinnych, szczególnie w przypadku dzieci poniżej 10 roku życia.
4. Budowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego pozwoli na pozyskiwanie kandydatów do pełnienia roli rodziców zastępczych oraz umożliwi Organizatorowi Rodzinnej Pieczy Zastępczej dobór właściwego środowiska zastępczego bez dodatkowego obciążania już istniejących rodzinnych form pieczy zastępczej.
5. Konieczne jest sukcesywne podnoszenie standardów pracy wszystkich podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny oraz współpracy między nimi w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przy równoczesnym udzielaniu świadczeń finansowych o charakterze obligatoryjnym oraz fakultatywnym w ramach posiadanych środków.
6. Liczba dzieci umieszczanych w zawodowych formach pieczy zastępczej systematycznie wzrasta. Największy odsetek dzieci przebywających we wskazanych formach mieści się w przedziale wiekowym do 0 do 3 lat. Z uwagi na realizację przepisów Ustawy, dotyczących umieszczania dzieci poniżej 10 roku życia w rodzinnych formach pieczy zastępczej, konieczne jest pozyskanie wystarczającej liczby kandydatów spełniających kryteria oraz posiadających motywację i predyspozycje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, w szczególności mogących zapewnić opiekę dzieciom w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

Podsumowując należy podkreślić, iż sformułowane powyżej wnioski nie wyczerpują w pełni tematu, a stanowią jedynie wstęp do dalszych rozważań. Jednak już w oparciu o analizę dostępnych danych dało się wyznaczyć kierunki działań programowych oraz określić ich charakter. Skala problemów i zagrożeń, jakie zidentyfikowano na podstawie badań, daje podstawę do wypracowania w ramach Programu takich przedsięwzięć, które maksymalnie skierują działania ze strony instytucji i służb społecznych w bezpośrednie otoczenie rodziny.

XII. Cele i kierunki działania Programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023

Głównym założeniem Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023 jest wspieranie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Lubińskim, ze szczególnym nastawieniem na tworzenie rodzinnych form. Dziecku, któremu rodzina biologiczna nie jest w stanie zapewnić opieki i wychowania należy zorganizować opiekę zastępczą. Nacisk kładzie się na rozwijanie rodzinnych form opieki zastępczej oraz kompleksową pracę z rodziną biologiczną na rzecz

powrotu dziecka do domu rodzinnego. Rodzina zastępcza jest szansą na wzrastanie dziecka w warunkach jak najbardziej zbliżonych do naturalnych.

Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wspieranie funkcjonujących rodzin przyczyni się do wzmocnienia obecnego systemu opieki.

Ważną rolę w tym odgrywają opiekunowie zastępczy, którzy wkładają wiele pracy w przezwyciężanie trudnych sytuacji wynikających z licznych, negatywnych doświadczeń dzieci przyjętych na wychowanie, tj. choroby, sieroctwa, przemocy, zagrożenia życia, alkoholizmu, narkomanii, zaniedbań. Wyrównywanie braków i niedoskonałości rozwoju fizycznego, psychicznego, emocjonalnego, społecznego i kulturalnego dziecka jest przypisane opiekunom zastępczym. Aby mogli oni prawidłowo wypełniać powierzone funkcje powinni być wspomagani przez instytucje wspierające.

Celem głównym Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023 jest: **„Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej ze szczególnym naciskiem na tworzenie rodzinnych domów dziecka”**.

Cele szczegółowe oraz kierunki działania wraz ze wskaźnikami monitorującymi Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023 zostały ujęte w Tabeli Nr 14.

Tabela Nr 14

Cele szczegółowe oraz kierunki działania Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023

Lp.	Cel szczegółowy	Kierunki działania	Wskaźniki monitorujące
1.	Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.	1. Prowadzenie kampanii społecznych promujących rodzicielstwo zastępcze. 2. Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego. 3. Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych. 4. Szkolenie kandydatów na rodziców zastępczych. 5. Organizowanie spotkań integracyjnych i okolicznościowych dla funkcjonujących rodzinnych form pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba prowadzonych kampanii promujących ideę rodzicielstwa zastępczego; - liczba informacji na temat rodzicielstwa zastępczego zamieszczonych w mediach lokalnych (prasa, radio, telewizja, Internet); - liczba pozyskanych kandydatów do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej; - liczba sporządzonych opinii o posiadaniu warunków do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej; - liczba sporządzonych opinii o posiadanych predyspozycjach i motywacjach do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej; - liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów do sprawowania rodzinnych form pieczy zastępczej; - liczba uczestników szkoleń dla kandydatów do sprawowania rodzinnych form pieczy zastępczej; - liczba wydanych świadectw ukończenia szkolenia dla kandydatów do sprawowania rodzinnych form pieczy zastępczej; - liczba zorganizowanych spotkań integracyjnych i okolicznościowych dla funkcjonujących rodzinnych form pieczy zastępczej;
2.	Poszerzanie i kontynuacja usług w zakresie wspierania rodzinnych form pieczy zastępczej.	1. Kontynuacja form wsparcia specjalistycznego udzielanego opiekunom zastępczym, wychowankom pieczy zastępczej oraz rodzicom biologicznym dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej przez koordynatorów, pracownika socjalnego, psychologa, prawnika. 2. Organizowanie szkoleń mających na celu podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców zastępczych. 3. Organizowanie szkoleń dla wychowanków pieczy zastępczej. 4. Prowadzenie poradnictwa	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; - liczba rodzin objętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej; - liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą; - liczba uczestników szkoleń dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą; - liczba przeprowadzonych szkoleń dla wychowanków pieczy zastępczej; - liczba uczestników szkoleń dla wychowanków pieczy zastępczej; - liczba osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą biorących udział w spotkaniach grupy wsparcia; - liczba rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy

		<p>specjalistycznego mającego na celu wzmocnienie kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.</p> <p>5. Realizowanie świadczeń finansowych.</p>	<p>zastępczej biorących udział w spotkaniach grupy wsparcia;</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba i zakres porad udzielonych rodzicom zastępczym, wychowankom pieczy zastępczej oraz rodzicom biologicznym dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej; - liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego; - liczba świadczeń udzielonych rodzicom zastępczym (pokrycie kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej, dodatek wychowawczy); - kwota świadczeń udzielonych rodzicom zastępczym (pokrycie kosztów utrzymania dziecka w pieczy zastępczej, dodatek wychowawczy);
3.	<p>Wspieranie w procesie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.</p>	<p>1. Przygotowywanie wychowanków do rozpoczęcia procesu usamodzielnienia.</p> <p>2. Realizowanie świadczeń finansowych.</p> <p>3. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa mającego na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu.</p> <p>4. Organizowanie dla wychowanków szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe, społeczne, edukacyjne.</p> <p>5. Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz pomocy osobom opuszczającym pieczę zastępczą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba opracowanych indywidualnych programów usamodzielnienia; - liczba świadczeń udzielonych pełnoletnim wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą (kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie); - kwota świadczeń udzielonych pełnoletnim wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą (kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie); - liczba oraz zakres porad udzielonych pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej; - liczba pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej korzystających z poradnictwa specjalistycznego; - liczba szkoleń zorganizowanych dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej; - liczba pełnoletnich wychowanków uczestniczących w szkoleniach; - liczba wychowanków biorących udział w projektach mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; - liczb pism wystosowanych do instytucji działających na rzecz pomocy osobom opuszczającym pieczę zastępczą;
4.	<p>Realizacja obowiązków wynikających z przepisów prawa.</p>	<p>1. Umożliwienie kadry prowadzącej pracę z rodzinami zastępczymi oraz wychowankami pieczy zastępczej podnoszenia kompetencji zawodowych.</p> <p>2. Wzmocnienie podstaw organizacyjnych systemu pieczy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń dla kadry prowadzącej pracę z rodzinami zastępczymi oraz wychowankami pieczy zastępczej; - liczba uczestników szkoleń dla kadry prowadzącej pracę z rodzinami zastępczymi oraz wychowankami pieczy zastępczej; - liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej; - liczba powstałych rodzin zastępczych;

		<p>zastępczej.</p> <p>3. Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz pomocy dziecku i rodzinie m.in. sądami, ośrodkami pomocy społecznej, placówkami oświatowymi, ośrodkami adopcyjnymi.</p> <p>4. Organizowanie posiedzeń Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wychowanków opuszczających rodzinną pieczę zastępczą; - liczba rozwiązanych rodzin zastępczych; - liczba opracowanych planów pomocy dziecku; - liczba sporządzonych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej; - liczba wniosków dotyczących zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej; - liczba przekazanych do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną;
--	--	--	--

XIII. Beneficjenci Programu

Odbiorcami Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023 są:

1. Dzieci przebywające w pieczy zastępczej,
2. Rodziny zastępcze i prowadzący rodzinne domy dziecka,
3. Dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych,
4. Rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
5. Pełnoletni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
6. Osoby rozpoczynające proces usamodzielnienia,
7. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
8. Rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej.

XIV. Realizatorzy Programu

Jednostką koordynującą realizację Programu jest Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej Powiatowy Ośrodek Pieczy Zastępczej w Lubinie we współpracy z następującymi podmiotami:

- 1) powiatowymi centrami pomocy rodzinie,
- 2) sądami, w szczególności z wydziałami rodzinnymi oraz kuratorami,
- 3) ośrodkami adopcyjnymi,
- 4) rodzinami zastępczymi,
- 5) rodzinami pomocowymi,
- 6) placówkami opiekuńczo-wychowawczymi,
- 7) policją,
- 8) ośrodkami pomocy społecznej,
- 9) placówkami oświatowymi,
- 10) organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

XV. Źródła finansowania Programu

Zgodnie z założeniami ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.) do zadań własnych powiatu należy realizacja zadań z zakresu profilaktyki i wsparcia rodziny oraz zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców.

Samorząd w pełni odpowiada za funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem, w tym również za finansowanie działań z tego zakresu.

Projektowane źródła finansowania Programu:

- środki własne Powiatu Lubińskiego lub powiatu pochodzenia dziecka,
- odpłatność rodziców biologicznych za pobyt dziecka w pieczy zastępczej,

- środki własne gminy pochodzenia dziecka, zobowiązanej do współfinansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- dotacje celowe z budżetu państwa na finansowe wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną,
- środki finansowe pozyskane z samorządu województwa,
- środki finansowe pozyskane z funduszy unijnych.

XVI. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring Programu polegać będzie na zbieraniu danych dotyczących realizowanych zadań w celu oceny, czy zamierzenia zostały zrealizowane. Przedmiotem ewaluacji będzie ocena skuteczności podejmowanych działań w zakresie rozwoju pieczy zastępczej. Prowadzenie systematycznego monitoringu i dokonywanie ewaluacji pozwolą określić zasadność i skuteczność planowanych oraz podejmowanych działań.

Sprawozdawczość z realizacji Programu składana będzie Zarządowi Powiatu Lubińskiego w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Ośrodka Pieczy Zastępczej w Lubinie.

Ponadto Program może podlegać modyfikacjom na skutek zmieniającej się rzeczywistości, potrzeb i wymogów, dlatego też może ulec zmianom w okresie jego realizacji.

Projekt Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023 został przedstawiony do konsultacji społecznych szerokiemu gronu odbiorców, co przyczyniło się do zrozumienia problemów systemu pieczy zastępczej, niezbędnego przy realizacji działań wynikających z Programu.

Projekt Programu został zamieszczony na stronie internetowej biuletynu informacji publicznej Powiatowego Ośrodka Pieczy Zastępczej w Lubinie <https://popzlubin.bip.gov.pl/>, dzięki czemu każdy beneficjent miał możliwość wyrazić swoją opinię lub zgłosić propozycję zmian. Projekt Programu był również wyłożony do zapoznania się w siedzibie Powiatowego Ośrodka Pieczy Zastępczej w Lubinie w celu ewentualnego złożenia wniosków. Przyjęliśmy również możliwość składania uwag drogą elektroniczną na adres e-mail: popz@powiat-lubin.pl.

Konsultacje Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023 trwały do dnia 12 marca 2021 r.

XVII. Spis tabel

Tabela Nr 1	Liczba rodzinnych form pieczy zastępczej oraz wychowanków rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie Powiatu Lubińskiego w latach 2018-2020....	6
Tabela Nr 2	Liczba nowo powstałych rodzin zastępczych oraz liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach w latach 2018-2020.....	7
Tabela Nr 3	Struktura rodzin zastępczych w poszczególnych gminach Powiatu Lubińskiego wg stanu na dzień 31.12.2020 r.....	7
Tabela Nr 4	Dzieci pochodzące z terenu innych powiatów umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Lubińskiego w 2020 r.....	7
Tabela Nr 5	Dzieci pochodzące z Powiatu Lubińskiego umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów w 2020 r.....	8
Tabela Nr 6	Wiek wychowanków umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020.....	9
Tabela Nr 7	Przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.....	10
Tabela Nr 8	Powody opuszczania pieczy zastępczej.....	11
Tabela Nr 9	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Powiat Lubiński w latach 2018-2020 wg stanu na ostatni dzień roku.....	12
Tabela Nr 10	Dzieci z terenu Powiatu Lubińskiego umieszczone w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej poza terenem powiatu w 2020 r.....	12
Tabela Nr 11	Analiza SWOT- piecza zastępcza w Powiecie Lubińskim.....	13
Tabela Nr 12	Liczba porad udzielonych w ramach poradnictwa specjalistycznego w latach 2018-2020.....	16
Tabela Nr 13	Liczba świadczeń wypłaconych osobom opuszczającym pieczę zastępczą w latach 2018-2020.....	19
Tabela Nr 14	Cele szczegółowe oraz kierunki działania Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021-2023.....	23

XVIII. Spis wykresów

Wykres Nr 1	Struktura opieki nad dzieckiem umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej.....	5
Wykres Nr 2	Struktura opieki nad dzieckiem umieszczonym w instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	5
Wykres Nr 3	Wiek wychowanków umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020.....	9
Wykres Nr 4	Liczba rodzin zastępczych biorących udział w szkoleniach w latach 2018-2020.....	15
Wykres Nr 5	Liczba rodziców biologicznych uczestniczących w zajęciach grupy wsparcia w latach 2018-2020.....	16
Wykres Nr 6	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej w latach 2018-2020.....	17